

Overweging Hemelvaart 2023

Lieve gemeente,

Een maand of vijf geleden nog maar, zongen we het lied 'Midden in de winternacht, ging de hemel open'. We zouden het opnieuw kunnen zingen, vandaag, maar dan enigszins aangepast 'Op een mooie lentedag, ging de hemel open'. Want vandaag opent de hemel zich opnieuw, maar nu voor een tegengestelde beweging: ontvangst wordt vertrek, welkom wordt afscheid, omarmen wordt loslaten. Wat we vandaag vieren is het kerstfeest omgekeerd. De hemel is klaar om Jezus op te nemen.

U begrijpt wel dat dat beeldspraak is, net zoals dat geldt voor het lied van de winternacht, maar het is wel heel betekenisvolle beeldspraak. De hemel opent zich. Jezus keert terug naar de Vader. Hij is er niet meer, zoals hij er was, of beter uitgedrukt: hij is er wel, maar niet meer zoals hij er was. Er zit nu iets tussen; een beslagen ruit, noemt Hanna Lam dat. Onttrokken aan ons oog. Verborgen.

In de bijbel wordt die andere, meer verborgen dimensie 'hemel' genoemd. Die dimensie wil niet zozeer iets vertellen over een bepaalde plaats (ergens). Hemelvaart is geen topografisch feest, alsof we blij zijn met zijn nieuwe woonadres. Hemel betekent eerder een sfeer: waar God is, is de hemel. En in die sfeer is Jezus nu opgenomen. En daarmee is de relatie tussen Jezus en zijn volgelingen veranderd. Die is er geen meer van vrienden onder elkaar, van één op één samenzijn, het is er een van spirituele verbondenheid, van gemeenschap die zoveel groter is en zoveel dieper gaat dan die van de zintuiglijke waarneming. Die is immers na Hemelvaart niet meer toereikend. Het spirituele onttrekt zich aan ons oog. Niet toevallig laat Lukas daarom in zijn Hemelvaartsverhaal tegen de vrienden van Jezus zeggen: *Wat staan jullie naar de hemel te kijken?* Dat werkt niet meer, kijken. Want hij is aan hun ogen onttrokken. Maar dat is niet het einde: het is het begin van iets nieuws, van een ander soort betrokkenheid.

Ik moet denken aan het boekje 'De kleine prins'. Als de vos en de kleine prins afscheid van elkaar nemen, zegt de vos tegen de prins:

- Vaarwel. Dit is mijn geheim, het is heel eenvoudig: alleen met het hart kun je goed zien. Het wezenlijke is voor de ogen onzichtbaar.
- Voor de ogen is het wezenlijke onzichtbaar, herhaalde de kleine prins, om het goed te onthouden.
- Dat is een waarheid, die de mensen vergeten zijn, zei de vos. Maar die moet jij niet vergeten.

Hemelvaart is het feest van het hart, van het wezenlijke dat voor onze ogen onzichtbaar blijft, maar alleen te vatten is met het hart. Daarom moeten de vrienden niet omhoog kijken, maar met hun hart. Alleen zo zie je de werkelijkheid van de Eeuwige om je heen. De hemel is daarmee dus niet een onbereikbare plek, ver weg, maar het is de werkelijkheid van de Eeuwige dichtbij. De hemel zit'm niet in het wonder, in het

buitenissige, want dan zou God een uitzondering zijn, een toevalstreffer, een onnavolgbaar noodlot. Maar Hij is dichtbij, in dat ene akkoord, die prachtige zin, in die rauwe kreet, in de zachte stilte. Is er in het pasgeboren kind en in de laatste adem. In de de ontluikende bloem, de vleugelslag van de vlinder, in de onnavolgbare vlucht van de zwaluw. In de hand van de meester en in het oog van de naald. In de chemie van het hersenspinsel, de trouw van de ander, de verrassing dat je zoveel meer bent, dan je dacht dat je was. 'God is mij dichter nabij dan ik mijzelf' (Augustinus).

Tegelijk kun je die God of het goddelijke daarin nooit helemaal vatten, vastpakken, grijpen of begrijpen. Want als je denkt dat je God begrepen hebt, dan is het God niet. En daarom is het zo mooi wat Simone Weil eens zei over de eerste zin van het Onze Vader. De Frans-Joodse filosofe die een vorm van mystiek geloven ontwikkelde, stelt in een van haar boeken voor om de beginregel van het Onze Vader, *Onze Vader in de hemel*, te vertalen als: Onze Vader, die in de verborgenheid is.

En met die verborgenheid bedoelt ze niet dat God onbereikbaar is, een duister mysterie, maar eerder een geheimenis, alleen te zien met de ogen van je hart. Onze Vader, die in de verborgenheid is.

In dat prachtige verhaal van Mozes op de berg draait het om die verborgenheid. Als iemand de Eeuwige kent als een vriend dan toch Mozes. Vertel me toch wat uw plannen zijn, want zo leer ik u kennen, vraagt Mozes de Eeuwige. Niet in zijn wezen, wil hij God kennen, maar in diens handelen... of wil Mozes meer: Laat mij toch uw majesteit zien, uw luister, pracht, uw grootheid. Mozes zoekt grip, zekerheid, vastheid. Kan God toch niet op formule worden gebracht? En er kan veel, maar een ding kan niet: God vastleggen met je ogen. Gods majesteit trekt langs. Zij is per definitie van voorbijgaande aard. Ze is al voorbij voordat je het doorhebt.

Misschien dat hemelvaart daarom ook zo'n lastig feest is: we vieren wat we niet hebben, wat we niet zien, wat voorbij gaat. We gedenken de verborgenheid. Maar daar doorheen vieren we ook wat we kunnen zien met de ogen van het hart. Als Jezus ten hemel vaart is hij niet voorgoed verdwenen, is die hemel niet een onbereikbaar verre plek, maar een sfeer waarin ook wij ons, – soms even – kunnen bewegen, waardoor we tegen de verdrukking in durven blijven hopen, geloven en liefhebben. Er zijn veel redenen om dat niet te doen, maar soms ziet het hart toch meer dan het verstand. Dan is het de kunst om daar aan toe te geven. Dan is er veel te zien: de hele nalatenschap van Jezus, de levende: flarden van de liefde, zwemen van hoop, vonken vertrouwen, glimpen van God. De hemel is dichtbij.